

# GŁOS POLSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI.

Cena numeru pojedynczego mk. 60

Redakcja i Administracja: Piotrkowska 106.  
Telefon dzienny 199, telefon nocny 799.

Redaktor, lub jego zastępca przyjmują wyłącznie od 5-6 po poł.  
Rekopisów nie zamówionych Redakcja nie zwraca.

Właścicielka firmy

## Salon Mód „Stanisławy”

MINIEWSKIEJ

dwugoletn. współpr. firmy „L. BOSZ”, w Warszawie, ul. Złota № 6, zamieszkała przy ul. Ewangelickiej № 2, mieszkania № 14. — Polica na sezon bieżący. KAPELUSZE od wykwi-nych do najskromniejszych. Ceny umiarkowane. 12087-3

## PIANISTKA P. Weller-Berlin

wznowiła lekcje gry fortepianowej. Przyjm. 11-1 i 5-7.

Dzielna № 47 m. 16. 12099-1

## Dr. Aleks. Margolis

powrócił. 049-2

## Dr. Ludwik Falk

powrócił

Choroby skórne i weneryczne. Nawrot 7, od 10-12 i 5-7. 101-5

## Dr. I. Lipszyc

choroby dzieci powrócił.

Pańska № 41 (Zielony Rynek). Przyjmuje od 4-5. 116-2

## Obrady w Genewie.

### O wolną żeglugę na Niemnie.

GENEWA 3 września (Pat.). Na ostatnim posiedzeniu komisji komunikacyjno-tranzytowej profesor Winiarski poruszył sprawę zamknięcia przez Litwę Niemna dla żeglugi polskiej. Prof. Winiarski zaznaczył, że Niemen został umiędzynarodowiony na mocy traktatu wersalskiego, którego Litwa nie uznaje. Rząd litewski obiecywał kilkakrotnie swoje przytapienie do konwencji barcelońskiej, przez co zapewniłby Polsce wolność żeglugi na Niemnie.

Prof. Winiarski przedstawił cyfrowo zębne skutki zamknięcia Niemna dla handlu międzynarodowego. Sprawa Niemna zajmuje się konferencja ambasadorów, uzależniając otwarcie Niemna od przebiegu sprawy komisji i zastrzegając sobie możliwość wytoczenia jej przed ligą.

### Sprawa mniejszości niemieckiej w Polsce.

GENEWA, 3 września (Pat.) — Jedną ze spraw, którymi zajmuje się obecnie rada ligi, jest sprawa mniejszości niemieckich w Polsce. Rada ligi zajęła się ponownie sprawą mniejszości niemieckich i postanowiła prosić rząd polski, ażeby zechciał do czasu, w którym rada będzie miała okazję wypowiedzieć się w tej sprawie, odroczyć wszelkie zarządzenia administracyjne lub sądowe, mogące mieć

wpływ na normalne położenie ról-ników, którzy złożyli petycję. Ponadto rada ligi zwróciła się do przedstawiciela rządu polskiego z prośbą o zbadanie różnych kwestii prawnych oraz faktów podniesionych w sprawozdaniu komitetu rady ligi.

W czasie obecnej sesji, zadaniem rady będzie przeprowadzenie dyskusji nad wynikami powyższych narad, utrudnione.

### Praca Komisji ograniczenia zbrojeń.

GENEWA 3 września (Pat.). Lubomirski, członek komisji ograniczenia zbrojeń, oświadczył w rozmowie z przedstawicielem Pata między innymi co następuje: Prace komisji dobiegają do końca i zmierzają w kierunku przyjęcia teoretycznej tezy Roberta Cecila. Projekt Eshera odrzucono, projekt Seagrowa rozciągnięcia konwencji waszyngtońskiej na inne państwa przyjęto. Nakoniec Lubomirski zaznaczył, że na jego wniosek zastrzeżono prawa państw, które nie

miały czasu zorganizować obrony morskiej.

GENEWA, 3 września (Pat.). — Komisja rozbrojeń zbadła sprawę zawartą w raportach, które przedstawił dnia 4 b. m. zgromadzeniu ligi narodów. Komisja stwierdza, że Włochy zwolniły 88 batalionów i ograniczyły czas służby wojskowej, Francja zredukowała armię do 200.000, oraz zmniejszyła do połowy czas trwania służby wojskowej, Polska od roku 1920 zredukowała swą armię o trzy czwarte.

### Sprawa mniejszości narodowych.

GENEWA 3 września (Pat.). Jak wiadomo, we wrześniu ub. roku Łotwa i Estonia zobowiązały się podpisać traktat o mniejszościach i jedynie wskutek względów technicznych podpisanie tego traktatu nie doszło do skutku. Na piątkowym i sobotnim posiedzeniu rada rozpatrywała sprawę traktatu o mniejszościach i pono-

wnie ją odroczyła. Delegat estoński Pusta przedstawił radzie list niepodany do wiadomości prasy, w którym oświadczył, że nie otrzymał instrukcji w sprawie podpisania traktatu i dowodził, że konstytucja estońska daje mniejszościom gwarancje, wymagane przez traktat.

### Prasa francuska o obradach.

PARYZ, 3-go września. (Pat.). Havas. — Omawiając sprawę ochrony mniejszości narodowych, „Petit Parisien” stwierdza, że zgromadzenie zajmie się projektem procedury. Ochrona mniejszości winna być wykonywana na podstawie specjalnych konwencji, dołączonych jako aneksy do różnych traktatów pokojowych. Prawo ligi narodów winno się ograniczyć do kontroli nad stosowaniem powyższych postanowień. Rada ligi nie powinna się mieszać w stosunki religijne. Ma być utworzony komitet, złożony z prezydenta rady i dwóch członków, który będzie miał za zadanie tylko badanie nadesłanych protestów i prośb.

Mandaty przedstawicieli Brazylii, Chin, Hiszpanji i Belgji zostały przedłużone na jeden rok.

Jednocześnie jednak domagają się miejsca w radzie kraje skandynawskie i małej ententy. Wylania się również sprawa kandydatury Benesa. Usunięcie się Hymansa byłoby stratą nie do powetowania.

„Journal” omawiając sprawę dopuszczenia Węgier do ligi narodów, zapewnia, że mała ententa, w imieniu której będzie przemawiał Benesz, nie będzie się sprzeciwiała zasadniczo temu, uzależnia jednak zgodę przez uprzednie uznanie przez ligę stanowiska małej ententy, sprzeciwiającego się przywróceniu monarchii na Węgrzech. Co do ewentualnej kandydatury Niemiec na stanowisko członka ligi, pogląd małej ententy na tą sprawę jest zgodny z poglądem Francji.

ler, który miał dziś wieczorem odjechać do Wiednia, odroczył swój wyjazd, ażeby ustalić parę szczegółów.

RZYM, 3 września (Pat.) — Delegacja austriacka kontynuowała wczoraj z rządem włoskim rokowania w sprawach ogólnych. Podjęto również na nowo rokowania handlowe, przerwane w swoim czasie.

### Gabinet czeski pozostanie.

PRAGA 3 września (Pat.). „Narodni Politika” donosi, że konferencja komitetu 5 bloków większości zwołana dla zbadania sytuacji wewnętrznej, doszła w sprawie zmiany gabinetu do wniosku negatywnego.

Według decyzji komitetu 5 w obecnej chwili powołanie do życia gabinetu koalicyjnego bez ustalenia porozumienia między agrariuszami a socjalistami, oraz bez porozumienia wszystkich grup większości w sprawie problemów ekonomicznych, jest niemożliwe.

Konferencja 5 postanawia, że Benesz musi pozostać na czele rządu nawet po powrocie z Genewy dla przygotowania budżetu na rok przyszły.

### Zakończenie procesii komunistów w Poznaniu.

POZNAN, 3 września (Pat.) — Proces przeciwko komunistom Pankiewiczowi i towarzyszy po czterech dniach zakończył się wczoraj wieczorem. Prokurator wniósł o 5 lat ciężkiego więzienia dla każdego z oskarżonych. Wyrok zostanie ogłoszony we wtorek w południe.

### Walki w Irlandji.

DUBLIN, 3 września. (Pat.). Wojska narodowe zaskoczyły wojska nieregularne w miejscowości Dunganwan w hrabstwie Waterford, przyczem czterech żołnierzy armji nieregularnej zostało zabitych.

Wojska nieregularne w miejscowości Cork zaatakowały wojska narodowe w chwili zmiany warty, zabijając dwóch żołnierzy i raniąc sześciu.

W czasie nocnej strzelaniny, jaka wywiązała się w Dublinie, wojska narodowe zabiły 2 żołnierzy armji nieregularnej, a 15 wzięli do niewoli.

De Valera ma się znajdować w Macroon.

### Wojna grecko-turecka.

SMYRNA, 3 października. (Pat.). Źródła tureckie podają, że w chwili ogłoszenia komunikatu o rozpoczęciu ofensywy tureckiej, panowało w mieście wielkie zbурzenie.

Z frontu napływają od dwóch dni liczne transporty rannych. Grecy zarządzili aresztowania osób, którym zarzucają szpiegostwo na rzecz Turcji.

WIEDEN, 3 października. (Pat.) „Neues Wiener Tageblatt” donosi z Konstantynopola: Turecki sztab generalny ogłasza, że wojska tureckie odniosły wielkie zwycięstwo pod Awic(?)

### Rezultat zbiorów na Węgrzech.

BUDAPESZT 3 październ. (Pat.) Min. rolnictwa ogłasza sprawozdanie zbiorów. Zbiór kartofli wynosi 9,3 mil. centnarów, kukurydzy 7,8 miljonów, buraków cukrowych 5 mil. centnarów.

### Sprawa Wilna w lidze narodów.

GENEWA 3 września (Pat.). Z powodu żądania Litwy wniesienia sprawy Wilna przed zgromadzenie ligi, delegat polski Aszkenezny złożył umotywowaną notę, domagającą się usunięcia sprawy Wilna z obrad zgromadzenia.

### Stan finansowy Gdańska.

GENEWA 3 września. (Pat.). Na wczorajszym posiedzeniu rada rozważała przy udziale delegatów polskich stan finansowy Gdańska, który wysoki komisarz Hacking oraz senatorowie Sahn i Volk-

man przedstawili w rozpaczliwym świetle.

Mówcy domagali się skreślenia długów gdańskich, a zwłaszcza 36 miliardów, obciążających były majątek państwowy Gdańska, a który obecnie wytwarza deficyt i rujnuje miasto.

### Lloyd George nie pojedzie do Genewy.

EILWESE, 3 września. (Pat.). — Radio. W angielskich sferach wojskowych zaprzeczają kategorycznie wiadomościom, jakoby Lloyd George miał zamiar udać się na sesję ligi narodów. Dziś wyjechała do Genewy delegacja rządu angielskiego.

### Wnioski Komisji odszkodowań.

PARYZ, 3-go września. (Pat.). Havas. — Przewodniczący podkomisji dla wykonania traktatów pokojowych Klotz wystosował do Poincarégo list, w którym prosił o sprecyzowanie wniosków komisji odszkodowań, zawierających słowa o wielkim znaczeniu, a mianowicie o ewentualnej redukcji ciężarów zagranicznych Niemiec.

Poincaré odpowiedział, że rząd zakomunikował p. Dubois niedogodność tej dwuznacznej redakcji. W odpowiedzi Dubois stwierdził,

że nie myślał nigdy o redukcji kosztów praw Francji. Poincaré dodał, że rząd obstaje przy stanowisku, któremu niejednokrotnie dał wyraz w oświadczeniach publicznych. Nie mógłby on również dopuścić do jakiegokolwiek redukcji wiarytelności Francji w Niemczech i wyobraża sobie zmniejszenie ciężarów rzeszy tylko w związku z ogólnym uregulowaniem, które obejmuje również likwidację wszystkich długów międzysojusznicznych.

### Konferencja w sprawie Dalekiego Wschodu.

WARSZAWA, 3 września. (AW). Na dzień 3 b. m. wyznaczona jest konferencja przedstawicieli Czyty, sowieckiej republiki Dalekiego Wschodu, przedstawicieli Japonji w Sankumie, położonem na pół drogi między Mukdenem a Charbinem. Prasa japońska donosi, że Kimol wysuwa jako atut na konferencji plan militarny, na mocy którego amunicja rosyjska złożona we Władywostoku, a mająca 300 milionów jen wartości, zostałaby

oddana pod nadzór Japonji. Wycofanie wojsk japońskich z Syberji w końcu października jest jakoby nieodwołalne, ale jeżeli Czyta nie przyjmie warunków, dotyczących rybołówstwa w Mikołajewsku, żądania odszkodowań ze strony Japonji i w ochronie jej praw na Syberji, istnieje zamiar oddania amunicji białej gwardji, która wydała proklamację w duchu carskim i zorganizowała wrogi rząd. Prasa japońska plan ten popiera.

### Obrady gabinetu angielskiego.

WIEDEN, 3 września (Pat.) — „Neue Freie Presse” donosi z Londynu, że gabinet angielski zbada w najbliższym czasie kwestję, poruszoną w nocy francuskiej.

### Austria a liga narodów.

WIEDEN, 3 września (Pat.) — Na posiedzeniu rady ministrów kanclerz oznajmił, że minister spraw zagranicznych nadesłał z Genewy wiadomość, iż międzynarodowe osobistości państw ententy wyra-

żyły życzenie, ażeby kanclerz sam wygłosił referat w sprawie Austrii. Na skutek powyższego wezwania kanclerz udaje się do Genewy.

### Włosko-austriacki układ handlowy.

RZYM, 3 września (Pat.) — Układ handlowy między Włochami a Austrią został już podobno w zasadniczych rysach ustalony. Włochy zabezpieczając swoje interesy mają udzielić Austrii w wielkim zakresie pewnych korzyści. Schil-

## Waluta i jej powstanie.

—o—

Pieniądz jest to ustawyowy środek płatniczy. System pieniężny pewnego państwa stanowi jego walutę. — Waluta jest papierowa, lub kruszczowa zależnie od tego, czy jest sporządzona z papieru, czy kruszczu. Waluta kruszczowa jest pojedyncza, jeśli sporządzona tylko z jednego kruszczu, ze złota lub srebra, podwójna, jeśli obiegu w państwie w złocie i srebrze. Moneta jest to sztuka kruszczu o wielkości i zawartości przez ustawę określonej. Moneta, przeznaczona do drobnych wydatków, sporządzona jest zazwyczaj z miedzi i z niklu i zowie się monetą zdawkową. Prawo państwa do bicia monet zowie się regale mennicze.

Przy walucie podwójnej stosunek wartościowy obu kruszczów musi być ustawowo oznaczony. We Francji stosunek ten wynosił 1:15,5 t. z., że z 1 kg. mieszanego złota (0,9 złota i 0,1 miedzi) wybija się 3100 franków, a z 1 kg. mieszanego srebra (0,9 srebra i 0,1 miedzi) wybija się 200 franków czyli z 1 kg. czystego złota wybija się 3444 cztery dziewiąte franków a z 1 kg. czystego srebra 222 dwie dziewiąte franków. W Niemczech wybijało przed wojną z 1 kg. czystego złota 2790 mk., w b. monarchji austriacko-węg. 3280 koron. — Waluta podwójna okazała się niepraktyczną z powodu zmieniającej się wartości obu kruszczów t. j. złota i srebra, co narusza ustawowy stosunek wartości obu kruszczów.

Gdy w roku 1850 srebro na rynku światowym potaniało, stosunek wartościowy 1 kg. złota do 1 kg. srebra był 1:15,40. Stosunek stale wzrastał na korzyść złota i osiągnął w czerwcu 1896 1:29,90 a to z powodu wzmogłej produkcji srebra we wschodniej części Ameryki Północnej przy równocześnie malejącej produkcji złota w okresie 1850 do 1880. Ponieważ we Francji ustawyowy stosunek wartości obu kruszczów wynosił 1:15,5, przeto zaczęto wywozić stamtąd złote franki za granicę, gdzie otrzymywano za nie więcej srebra, niż w kraju (ucieczka złota z kraju).

Podobnie się działo w innych krajach o walucie podwójnej. Skutkiem tego zaczęto zaprowadzać złotą walutę; w Niemczech w r. 1871, w b. monarchji austriacko-węg. w r. 1892, w Stanach Zjed-

noczonych w r. 1866, Anglja miała złotą walutę od 1816, a inne kraje jak Francja i wogóle kraje łacińskiej unji monetarnej. Włochy, Belgja, Szwajcarja, Rumunja zatrzymały wprawdzie podwójną walutę, zaasystowały jednak dalsze bicie monet srebrnych.

Państwa o walucie złotej wybijały wprawdzie monety srebrne, ale w ograniczonej ilości, jako monety zdawkowe, okok zdawkowych monet miedzianych i niklowych z obowiązkiem przyjmowania ich w pewnej tylko ograniczonej ilości.

Upadek feudalizmu, wzrost bogactw, przemysłu i handlu w wieku XIV i XV wywołał potrzebę pieniądza papierowego. Pieniądz papierowy jest to papier wartościowy, opiewający na oznaczoną nieoprocentowaną sumę pieniądza. Lekki, łatwo przenośny i łatwo dający się przechować w większych ilościach stał się od wieku XVIII bardzo rozpowszechnionym. Waluta papierowa winna mieć pokrycie w złocie, lub w innych szlachetnych kruszczach, w kosztownościach i efektach. Niepokryta może doprowadzić do nadmiernej emisji i szkodziłwie odbić się na gospodarstwie społecznym, jak we Francji za czasów Bonara Lawa 1720, w czasie rewolucji francuskiej, gdzie 45 i pół miljarða franków w asygnatach spadły do jednej trzeciej proc. nominalnej wartości, z powodu rewolucji lutowej w latach 1848—1850 i z powodu wojny z Niemcami w latach 1870—1877. Stany Zjednoczone zaznały ogromne dewaluacji pieniądza papierowego z powodu wojny domowej i dopiero w roku 1879 wykupiły swe noty niepokryte, dalej Anglja, z powodu wojennej polityki względem Francji od 1797—1824, w Austrii z powodu wojny z Napoleonem w roku 1811 pieniądz papierowy spadł do jednej trzynastej nominalnej wartości, w Rosji od roku 1854 i dziś w większości państw europejskich. Zła waluta papierowa ma tendencję do spadku, popiera nieproduktywną spekulację, uniemożliwia wszelką kalkulację i podkopuje podstawy planowego gospodarstwa.

Ujemnym skutkiem spadku pieniądza papierowego należy zapobiec przez stworzenie pokładu, umożliwiającego i zabezpieczającego jego szybką realizację.

Instytucja, powołana do wydawania pieniędzy papierowych, zowie się bankiem emisyjnym, także bankiem biletowym, a papier przezeń wydany zowie się banknotem. Banknot jest to przekaz banku do

siebie samego, płatny za okazaniem i opiewający na okrągłą sumę. Ponieważ w praktyce nie prezentuje się naraz wszystkich banknotów do zapłaty, lecz gdy jedne wypłaca się, to inne wpływają z powrotem do banku jako wkładki, wierzycielności i t. p., przeto wydane banknoty mogą być tylko w części w kruszczu pokryte (w praktyce w jednej trzeciej do dwóch trzecich części) reszta może być pokryta w innych wartościach, nadających się do szybkiego zrealizowania, a więc w dobrych wekslach krótkoterminowych, kosztownościach, efektach i t. p.

Bank emisyjny winien być oparty na rozumnej polityce bankowej, t. j. na zasadach, odpowiadających wysokiemu zaufaniu publicznemu do tego banku. Zasady te są: a) wyłączne prawo wydawania banknotów, b) centralizacja z prawem tworzenia filji, c) zupełne pokrycie wydanych banknotów, d) obowiązek natychmiastowej wypłaty banknotu w złocie, e) zarząd państwowy, lub przynajmniej ścisła kontrola państwowa. Nie wszystkie państwa holdują zasadzie wyłączności i centralizacji, ale zwolna do tych zasad wracają.

Ilość banknotów może być nieograniczona albo kontyngentowana. Wysokość kontyngentu zależy od pokrycia. Wymienić należy banki biletowe kilku największych państw: Bank rzeszy niemieckiej: organizacja tego banku polega na ustawie z 14 marca 1875 r. Kapitał zakładowy wynosił przed wojną 180 milionów mk. w złocie. Zadaniem jego jest regulować obieg pieniądzy w całym państwie ułatwiać wypłaty i starać się o spożytkowanie rozporządzalnego kapitału. Kapitał zakładowy został wpłacony przez osoby prywatne. Zarząd i kierownictwo spoczywa wyłącznie w rękach państwa. Zysk należy przede wszystkim do udziałowców w wysokości 3 i pół pr. od kapitału zakładowego, a reszta do państwa w trzy czwarte i do udziałowców w jednej czwartej części. Statut określa rodzaj czynności banku. Bank ten ma prawo wydawać stosownie do potrzeby noty (100, 50 i 20 markowe) i jest obowiązany w kasach swych mieć dla nich pokrycie przynajmniej w jednej trzeciej części w asygnatach państwowych i w złocie, którego czysty funt wynosi 1,392 mk., a reszta w dyskontowanych wekslach, płatnych za 3 miesiące o 3 podpisach, z których 2 są notoryjnie zdolne do zapłaty. Noty swoje winien na każde żądanie wypłacić w gotów-

ce. Ilość not jest kontyngentowana, a od not ponad kontyngent wydanych bank płaci rządowi 5 pr. podatku.

Bank Anglii polega na ustawie z r. 1694, później zmienionej i uzupełnionej, która jeszcze bardziej ogranicza zakres jego czynności bankowych, aniżeli ustawa niemiecka, i zezwala tylko na wydanie 15,45 milionów funtów szterlingów w niepokrytych notach ponad kontyngent. Pokrycie ma być w złocie i najwyżej w jednej piątej części w srebrze.

Bank Francji powstał w r. 1800. Kontyngent wynosi 5,800 milionów franków.

W Stanach Zjednoczonych banki biletowe są zdecentralizowane. Każdy bank ma tam prawo wydać noty, o ile zadość uczyni przepisom ustawy z 15 lutego 1863 i 14 marca 1900 r. Nazywają się one tam bankami narodowymi, które pozostają pod kontrolą rządu.

Były bank austro-węg. był podobnie, jak we Francji, bankiem centralnym, uprawnionym do wydawania not o 40 proc. pokryciu w złocie i srebrze, reszta w efektach. Kontyngent wynosił 400 milionów k. Generalny gubernator banku pochodził z nominacji cesarza, kierownictwo spoczywało w rękach komisarzy rządowego, reszta urzędników—to byli funkcjonariusze prywatni.

W Polsce bankiem biletowym jest polska krajowa kasa pożyczkowa. Wedle ustawy z 15 stycznia 1920 L. 5 dz. u. p. ma ona wyłącznie prawo wydawania marek polskich, które są przymusowym środkiem zapłaty na całym obszarze państwa polskiego. Są one niekontyngentowane i w zupełności niepokryte. Wprawdzie państwo polskie wzięło na siebie odpowiedzialność za ich wymianę na przyszłą walutę polską wedle stosunku, który dla marek polskich uchwalił sejm ustawodawczy, odpowiedzialność ta jednak nie jest określona ani co do czasu, ani co do wysokości, tak, że niewiadomo, ile dostaniemy i kiedy dostaniemy za marki dobrej waluty. Brak pokrycia, nieokreślona odpowiedzialność i nieograniczona emisja marek polskich, które obecnie doszły do 400 miliardów i mają być dalej drukowane, są przyczyną ich bardzo niskiego i coraz niższego kursu. W miarę ich upadku zachodzi potrzeba coraz większej emisji, która idzie niemal w progresji geometrycznej.

Dr. Al. El.

## Prezes ministrów o sprawach żydowskich.

Prezes ministrów, prof. Nowal w rozmowie, o którą prosił współpracownik żydowski „Hajnta” rzekł:

W celu urzeczywistnienia równouprawnienia mniejszości narodowych rząd postąpił dwojako. Pierwsze negatywnie, czyli niekaż będzie wszelkich aktów wyjątkowych, prowadzących do odrębnego traktowania pewnej kategorii obywateli. Powtóre: pozytywnie pozwalając na pielęgnowanie i rozwój indywidualnych właściwości, jakich obywatele polscy niepolscy narodowości mogą żądać na zasadzie konstytucji i traktatu o mniejszościach narodowych.

Sprawa obywateli „niczyich”, dotyczy kilkuset tysięcy obywateli kategorii niejednolitej. W tej kategorii są ludzie, zasługujący na pewno na współczucie, gdyż chcą szczerze być lojalnymi obywatelami polskimi. Lecz są tam i takie elementy, które trzeba traktować ostrożnie. Muszę podkreślić, że wszystkie państwa uzależniają obywatelstwo od dłuższego pobytu w kraju. Wszystkie państwa stoją czynnie wobec rosyjskich emigrantów. Nie można wymagać od polskiego państwa, żeby zajęło w tej sprawie inne stanowisko niż inne rządy w celu obrony interesów państwowych. Ale kierując się uczuciami ludzkości, rząd korzysta z punktu 9 ust. o obywatelstwie, że w wyjątkowych razach, które można uwzględnić, obywatelstwo polskie otrzymują osoby nieodpowiadające normalnym warunkom, specjalnie co do 10 lat pobytu w państwie polskim. Władza bada szczególne podania i gdy tylko możliwe, rozstrzyga pomyślnie.

Sprawa samorządu dla Galicji Wschodniej jest obecnie w stadium przygotowawczym. Trudno więc mówić o poszczególnych punktach, jeszcze ostatecznie nieustalonych, a przybierających odpowiednie znaczenie w łączności z całym projektem. Rząd, wierny swemu programowi, nie umieści w projekcie dzikich uchwał, które sprzeciwiają się słusznym interesom ludności żydowskiej. Decyzja w każdym razie należy do sejmu.

Ekscesy na Górnym Śląsku powstały wskutek trudności aprowizacyjnych, które rząd stara się usilnie usunąć. Władza wojewódzka wydała energiczne zarządzenia w celu obrony ludności żydowskiej. Środki te dały już pożądane rezultaty.

HANS HEINZ EVERS. 5

## Sprawa Petersena.

—o—

(Ciąg dalszy)

Profesor Lars Petersen potrafił stopniowo pozyskać niewinne dziecko dla siebie. Od czasu, gdy Justyna była poraz pierwszy w jego mieszkaniu, zdawała się być zupełnie pod jego wpływem. Stary wyga zasypywał dziecko upominkami, które, co prawda, nigdy nie zostały z jego mieszkania wyniesione. Z tych upominków wymienić należy: dwie sukienki, trzy jedwabne koszulki, jedwabną bieliznę, najrozmaitsze pierścionki, łańcuszki, naszyjnik, bransoletki. Cały szereg książek. Gotówki otrzymała od niego niewiele, i to, jak wiarogodnie zapewniał na jej własne żądanie, te kilka dolarów za które nabywała wspomniane już drobne upominki dla nauczycielek ze szkoły. Profesor Petersen udzielał jej lekcji muzyki, śpiewu, języków, wreszcie tańca. Ale wszystko to było tylko sicią, mującą o motać, godne współczucia, stworzenie. Badanie lekarskie stwierdziło czemu zresztą oboje nie zaprzeczali, że między nimi istniały bliższe stosunki. Co więcej, te stosunki wyrażały się w tak potworną formę, że —

— Zauważyliście państwo zapewne — przerwał w tem miejscu Mc Guff swój wykład — że podczas odczytywania zeznań kazafem kilka ustępów opuścić. Traktują

one o tak wstrętnych brudach, że dobre obyczaje nie pozwalają mi obrazać nimi amerykańskiego ucha. Nie jestem pruderyjny i popieram zawsze jaknajszerszą jawność rozpraw. Ale każdy uczciwie myślący człowiek odwraca się ze wstrętem od takiego bagna upadku.

Jeden z reporterów podniósł się, podszedł do stołu sędziowskiego i poprosił go, by zechciał udzielić tych dokumentów prasie do przejrzania. Sędzia wręczył mu je natychmiast, przyczem oświadczył, że nie wąpii ani na chwilę, iż dziennikarz nie nadużyje jego zaufania. Wiedział dobrze, że reporterzy natychmiast wszystko skopują i że jeszcze przed zakończeniem sprawy wszyscy słuchacze będą dokładnie obznajmieni z treścią tych opuszczonych ustępów śledztwa — to drobne ustępstwo musiał jednak uczynić dla wybranej publiczności. Następnie udzielił głosu przedstawicielowi oskarżenia.

Ow pan, który dotychczas rzadko się wtrącał do sprawy i tylko od czasu do czasu zadawał drogę pytanie, wyjął obecnie z ust pryntek, poczem wygłosił dość długą i naprawdę nudną mowę prokuratorską, podczas której reporterzy z zapalem przepisywali nieodczytane zeznania. Apelował do sądu, aby ten uwolnił miasto od takich łotrów, którzy polują na dzieci. Ten wstrętny typ, który siedzi na ławie podsądnych, nie jest może jedynym: trzeba dać bezwzględny przykład. Rodzice, którzy drżą, gdy swe nieletnie dzieci posyłają bez opieki do szko-

ly, muszą być uwolnieni od tej zmyry, muszą znowu móc spokojnie oddychać. W rezultacie wniósł o dwadzieścia lat więzienia.

Już podczas jego mowy wszedł do sali prywatny detektyw, który wyczekiwał tylko końca oskarżenia, aby wielkimi krokami podeseć do stołu sędziowskiego. Donosił, że właśnie w jednym z komisariatów otrzymano telefoniczny meldunek, według którego poszukiwaną Justynę van Straaten, lat dwanaście, znaleziono. Wprawdzie już — jako trupa. Dziewczyna wsiadła na prom elektryczny, przewożący mieszkańców przez Hudson, i następnie, już niedaleko drugiego brzegu, wskoczył do rzeki. Statek natychmiast zatrzymano, ale prąd uniósł dziecko. Po upływie pół godziny policyjna łódź motorowa wyłowiła ją z wody. Próby przywrócenia jej do życia nie dały rezultatu. Prócz sukienki, ponoczek i trzewików niczego przy trupie nie znaleziono. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że mowa jest o poszukiwanej uczennicy, Justynie van Straaten.

Więść ta była czemś tak nieoczekiwanym, że wywołała nieopisane podniecenie. Oskarżony zerwał się i bez drgnięcia wysłuchał meldunku agenta, przytrzymując się kurczowo obu rękoma za poręcz. Ciotka przeraźliwie krzyknęła i dostała ataku szpazmów, podczas gdy wśród publiczności, którą już wyjaśnienia sędziego i mowa prokuratora źle usposobiły dla oskarżonego, daly się słyszeć groźne pomruki i szorzenia.

Znana aktorka operetkowa wykrzykiwała donośnym głosem:

— On jest winien jej śmierci! On jest morderca! Posłać go na krzesło elektryczne!

Wiedziała dobrze, dlaczego to czyni — dla aktorki reklama jest takim samym niezbędnym środkiem, dla zdobycia popularności jak dla sędziego. I reporterzy notowali. Wydania wieczorne zawierać będą napewno w sprawozdaniach następujący podtytuł:

„Lilian Lorraine z „Follies” żąda kary śmierci”.

Pan sędzia przerwał rozprawę na pięć minut i zagroził, że każe opróżnić salę, jeżeli w międzyczasie nie zapanuje zupełny spokój. Jednocześnie kazał wyprowadzić ciotkę, która się nie mogła uspokoić i wciąż wybuchała szpazmatycznym łkaniem.

Gdy rozprawę znowu podjęto udzielił sędzia Mc Guff głosu obrońcy. Sam Hirschein podniósł się i oświadczył, że obrona co do faktycznego stanu rzeczy przyznaje wszystko, czego dowiodło śledztwo i co opowiedział tutaj przedstawiciel oskarżenia. W tym, lub innym punkcie mogą powstać drobne zastrzeżenia, prawdopodobnie nawet jest, że to i owo zostało źle zrozumiane, ale szczegóły te są zbyt drugorzędne, aby się o nie sprzeczać. W ogólnych zarysach wywoływał prokuratora w zupełności odpowiadają faktom. Istnieją jednak zdarzenia, na które można z dwóch stron patrzeć, i które wówczas okazują całkiem odmienne oblicze. Tak jest i tutaj. Przedewszystkiem chcę przerwać swy przemówienie, aby pozwolić oskarżonemu onowiedzieć dzieje prze-

stępstwa, czy też łańcucha przestępstw — tak, jak to on je widzi.

Sędzia przytaknął z zadowoleniem i natychmiast oddał głos profesorowi. Było mu bardzo przyjemnie, że oto sam oskarżony znowu nieco podnieci atmosferę, pobudzi zainteresowanie publiczności i prasy.

Profesor mówił z początku tak niewyraźnie, że ledwie go mogli zrozumieć siedzący obok woźni sądowni. Sam Hirschein przechrząlił się przez balustradę, zawisł wzrokiem na jego ustach i dość często powtarzał na głos zdanie, które oskarżony wyszeptwał jakby do siebie. Mimo to i sędzia i słuchacze rozumieli tylko fragmenty tego, co oskarżony opowiadał.

Opowiadał o swej młodości, o nędznym bycie studenta konserwatorium, który właściwie żył tylko swymi ideałami („Some ideals” — mrknął sędzia). Wywiedował, gdyż rynek europejski przeładowany był innymi, zdolniejszymi od niego i bardziej wykształconymi. Miał nadzieję, że w Stanach Zjednoczonych znajdzie owocniejsze pole pracy. Pracował przez całe swe życie, żyjąc wciąż rozczarowaniem. Ożenił się ze szwedką, urodziła mu córeczkę, którą ubóstwiał. Gdy córeczka miała jedenaście lat — ach, była taka jasna i taka łazurkowa, jak mała Justyna — spotkała ją wraz z matką, nieszczęście. Wpadły obie pod pociąg, w zachodniej stronie Tenth Avenue, tam gdzie szynki odjeżdżają w szereg u-

(d. c. n.)

## Francuska misja handlowa w Krakowie.

KRAKOW, 3 września (Pat) — Dnia 2 b. m. o godz. 10.40 wieczorem przybyła do Krakowa francuska misja ekonomiczna. Na dworcze oczekiwali goście zastępcy wojewody Kowalikowski z gronem urzędników, wiceprezes Wielgus, prezydent izby handlowej Epstein, starosta krakowski dr. Bal, z ramienia „Towarzystwa przyjaciół Francji” radca Stryjeński i rotmistrz hr. Pusłowski.

Gości powitał dr. Wielgus, podnosząc, że obecna wycieczka w przeciwieństwie do poprzedniej interesującej się głównie zabytkami, zajmie się zbadaniem naszego handlu i przemysłu.

Na przemówienie wiceprezydenta miasta odpowiedział w go-

raczych słowach jeden z gości, poczem członkowie komisji odjechali do hotelu.

Wczoraj odbyło się przyjęcie w sali Starego teatru, na którym byli obecni przedstawiciele władz i sfer przemysłowych. Dziś zwiedzili goście muzeum narodowe, kościół Marjański i zamek na Wawelu, poczem udali się do izby handlowej, gdzie powitał ich prezes izby.

Następnie odbył się obiad w sali teatru Starego. Po południu wycieczka zwiedziła saliny w Wieliczce, fabrykę fajansów w Skawinie, oraz fabrykę samochodów w Dębnie. Odjazd nastąpi dziś w nocy.

## Kronika przedwyborcza

### Zjazd N. P. R. w Krakowie.

Dnia 3 b. m. odbył się w Krakowie zjazd mężów zaufania N. P. R. na zachodnią Małopolskę. Przez cały dzień trwały obrady w lokalu redakcji „Nowej Reformy”.

Po długiej dyskusji uchwalono powołać do życia główny komitet wyborczy dla zachodniej Małopolski, postawić własnych kandydatów i dla osiągnięcia zwycięstwa przy wyborach uchwalono wejść w porozumienie z innymi grupami politycznymi. Na razie przedstawicielom prasy nie udzielono informacji co do nazwisk kandydatów, które po części są już uchwalone, ani też odnośnie do składu osób wchodzących do komitetu wyborczego.

### Kandydatury N. P. R. na Pomorzu.

Dowiadujemy się, że na Pomorzu listy N. P. R. posiadać będą następujące kandydatury naczelne: w okręgu toruńskim poseł Pawlak i redaktor Ropiel, w okręgu grudziądzkim poseł Reder i p. Malinowski, w okręgu tczewskim poseł Chądziński, prezes klubu sejmowego N. P. R. Wojewoda pomorski Brejski kandydować będzie z ramienia N. P. R. w Poznańskim.

### Socjaliści żydowscy wobec wyborów.

Na konferencji socjalistycznej partii żydowskiej „Poaley-Sion” (Lwów), odbytej w Warszawie zawiązano centralny żydowski robotniczy komitet wyborczy, który ma prowadzić samodzielną akcję. Na czele komitetu stanęli: radni m. st. Warszawy Rafalski i p. Lew z Warszawy, oraz p. A. Bakszbaum ze Lwowa.

Jak wiadomo również i „Bund” zamierza postawić własne listy przy wyborach, prawica zaś „Poaley-Sionistów” weszła w blok wyborczy z niezależnymi socjalistami par. Drobnera.

### Praca generalnego komisariatu wyborczego.

W dniu wczorajszym komisarz wyborczy, p. Bresiewicz, rozpoczął urzędowanie w gmachu sejmu w sali nr. 31. Korzystając z chwilowej przerwy w urzędowaniu, współpracownik nasz zwrócił się do generalnego komisarza z prośbą o wyjaśnienie, co do bieżącego toku urzędowania.

Praca komisariatu — oświadczył generalny komisarz — jest w pełnym toku. Zgodnie z ordynacją wybora nastąpiło już mianowanie okręgowych komisarzy wyborczych, którzy przeprowadzą przypadające im prace w miastach i powiatach.

W sprawach, nasuwających pewne wątpliwości, komisje okręgowe zwracają się bezpośrednio do generalnego komisarza, który je doraźnie rozstrzyga. Wystarczy nadmienić, że w ciągu jednego dnia nadeszło do generalnego komisariatu około 60 depesz o wyjaśnienia lub rozstrzygnięcia, by zdać sobie sprawę z trudności, jakie są do zwalczania w technicznym przygotowaniu wyborów.

## Wiadomości bieżące.

### Komunikacja napowietrzna.

Z dniem wczorajszym otwarta została linja lotnicza Gdańsk—Warszawa—Lwów.

Rozkład lotów od dnia 1.9.1922 roku Gdańsk—Warszawa—Lwów:

Gdańsk odlot godz. 9 rano. Warszawa przylot godz. 11.30 r. (poniedziałki, środy i piątki).

Warszawa odlot godz. 1 pop. Lwów przylot godz. 3.30 po poł. (codziennie z wyjątkiem niedziel, zaczynając od 5.9.1922 r.

Rozkład lotów od dnia 5.9.1922 roku Lwów—Warszawa—Gdańsk:

Lwów odlot godz. 8 rano. Warszawa przylot 10.30 rano. Codziennie z wyjątkiem niedziel.

Warszawa odlot godz. 1 pop. Gdańsk przylot g. 3.30 (soboty, wtorki i czwartki).

Bilety nabywać w biurach wagonów sypialnych.

### Nieudana spekulacja zbożem.

Syndykaty rolnicze nagromadziły w swych składach olbrzymie zapasy zboża w nadziei uzyskania pozwolenia na wywóz za granicę. Wobec bezwzględnej stanowczości rządu, który wstrzymał wszelkie wydawanie poleceń i certyfikatów, rachuby rolników na zwwyżkę cen zawiodły.

Podobno nagromadzone zboże zaczyna się już psuć w składach.

### W których towarzystwach ubezpieczeń nie wolno się ubezpieczać?

Cały szereg zagranicznych instytucji ubezpieczeniowych rozwija działalność w państwie polskim. Ministerstwo skarbu odebrało wobec tego prawo akwizycji następującym obcokrajowym ubezpieczeniom, działającym dotąd bezpiecznie w Polsce:

1) „Allianz”, Towarzystwo akcyjne ubezpieczeń na życie i renty w Wiedniu.

2) „Atlas”, Akcyjne Towarzystwo ubezpieczeń na życie i renty w Wiedniu.

3) „Austriackie akcyjne towarzystwo ubezpieczeń od szkód elementarnych w Wiedniu” (obecnie pod nazwą „Anglo” lementar.).

4) „Danubius”, towarzystwo akcyjne poręki i ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków w Wiedniu.

5) „Dunaj”, Powszechne akcyjne towarzystwo ubezpieczeń w Wiedniu.

6) „Towarzystwo im. Gizeli”, wzajemny zakład ubezpieczeń na życie i posagi w Wiedniu.

7) „Gwiazda Północna”, akcyjne towarzystwo ubezpieczeń na życie w Berlinie.

8) „Janus”, Zakład wzajemnych ubezpieczeń na życie w Wiedniu.

9) Pierwsze ogólne Towarzystwo urzędników monarchii Austro-Węgierskiej w Wiedniu.

10) Pierwsze Austriackie Towarzystwo ubezpieczeń od włamania w Wiedniu.

11) Pierwsze węgierskie powszechne towarzystwo ubezpieczeń w Budapeszcie.

12) „Providentia”, ogólne towarzystwo ubezpieczeń w Wiedniu.

W poniedziałek, dnia 4 b. m. jako w pierwszą rocznicę śmierci

B. P.

# DAWIDA ROSENBLATTA

odbędzie się na cmentarzu starozakonnym, o godz. 12 w południe, nabożeństwo żałobne

Rodzina.

## Szpitalnictwo w Łodzi.

Konferencja wydziału zdrowotności z kasą chorych.

Wobec całego szeregu spraw wynikających z impulsywnej działalności kasy chorych, została zainicjowana wspólna konferencja wydziału zdrowotności publicznej z kasą chorych. W konferencji, która przyjęła cały szereg zarządzeń, jako remedium w istniejących warunkach, brali udział komisarz kasy chorych Kazimierz Gallas, przewodniczący W. Z. P. Aleksander Joel, inspektor szpitali miejskich dr. Edward Mittelstaedt, naczelny lekarz kasy chorych dr. Henryk Kłuszyński, naczelnik lekarzy ambulatorjów kasy chorych dr. Arct, dr. Zadorowicz, dr. Majewski oraz naczelnik W. Z. P. — Kempner.

W pierwszym rzędzie rozpatrywano sprawę przeludnienia w szpitalach miejskich. W sprawie tej wyjaśniło się, iż kasa chorych bezpośrednio lokuje chorych w szpitalach wojskowych, a mianowicie Szajblerowskim i przy ul. Pańskiej, że szpital ewangelicki przy ul. Północnej przyjmuje obecnie chorych na rachunek kasy chorych, domagając się jednak specjalnych opłat za zabiegi chirurgiczne, co też kasa w poszczególnych wypadkach uskutecznia. Co do innych szpitali, to lekarze naczelni ambulatorjów oświadczyli, że chorzy częstokroć narzekają na odżywianie w szpitalu w Radogoszczu oraz na brudy w szpitalu małż. Poznańskich.

Celem zaradzenia przeludnienia w szpitalach miejskich, wysunięto projekty, a mianowicie, wypózyczenia łóżek od M. S. Wojsk. i ustawienie ich w specjalnych barakach ad hoc sprowadzonych z zagranicy, oraz wydzierżawienie lecznicy przy ul. Podleśnej nr. 15, oraz „Unitas” względnie wykupienie tych lecznic przez zarząd miejski. Postanowiono również uruchomić wolne pawilony w szpitalu „Kochanówka” z przeznaczeniem wolnych miejsc dla chorych wyłącznie nerwowych.

Do czasu jednak zrealizowania omawianych projektów, postanowiono, aby kierowanie chorych przez kasę chorych do szpitali odbywało się nader ogólnie, sprowadzając się wyłącznie do tych wypadków, gdzie zachodzi konieczna potrzeba lecznictwa szpitalnego. Wypadki takie, jak: verdecis-haemobidale, hemia i t.d. podlegające operacji kwalifikować, lecz po załatwieniu wypadków niecierpiących zwłoki.

Co do umieszczania w szpitalach chorych, kierowanych przez

pogotowie kasy chorych wyjaśniono, iż przytułki położnicze (Dzielną 60 i Sienkiewicza 83) obowiązane są w wypadkach nagłych przyjmować chore, dostarczane karetką pogotowia kasy chorych. —

Dłuższą dyskusję wywołała sprawa ustalenia terminu przebywania chorych na kuracji w szpitalach miejskich. Ostatecznie zdecydowano, że kasa chorych na kwalifikacjach dla chorych, umieszczanych w szpitalach lekko-gruźliczych w Chojnach, oraz w szpitalu „Kochanówka”, nie będzie wystawiała prekluzyjnego terminu 4 tygodniowego jako czasu kuracji chorego, zaś odnotowane będzie, że danemu choremu przysługuje prawo do swoich świadczeń szpitalnych do dnia tego a tego. Wydział zdrowotności publicznej pierwszego każdego miesiąca będzie przysyłał kasie chorych wykaz chorych (remanentów), znajdujących się na kuracji w danym szpitalu, z zaznaczeniem w uwagach, czy kwalifikuje się do dalszego leczenia, czy też nie.

Zawiła jest kwestja pomocy lekarskiej dla pracowników zarządu miejskiego. W sprawie otwarcia specjalnego ambulatorjum dla pracowników zarządu miejskiego, zebranie uznało, że wspomniane ambulatorjum nie będzie oddawać korzyści pozytywnej, bowiem nie będzie mogło skoncentrować w sobie tej ilości specjalistów, jakie posiadają już istniejące ambulatorja kasy chorych. Sprawę tę rozpatrywać będzie na wspólnym posiedzeniu przedstawicieli związków zawodowych kasy chorych i magistratu. Do czasu uregulowania tej sprawy pracownicy zarządu miejskiego w godzinach popołudniowych w istniejących ambulatorjach kasy przyjmowani będą przez lekarzy bez kolejki oczekiwania, zaś kasa chorych pozbawiona będzie honorowała lekarstwa, wydane z miejskiej apteki szpitalnej pracownikom zarządu miejskiego na recepty, poświadczane przez W. Z. P.

W końcu posiedzenia postanowiono jeszcze, że ze względu na otwarcie roku szkolnego w okresie przedszkolnym lekarze kasy chorych wystawiać będą zaświadczenia o szczepionej ospie — dzieciom kandydatom do szkół powszechnych, kasa chorych, również w porozumieniu z W. Z. P., wypracuje formularz, z którym dzieci zgłaszać się będą do ambulatorjów kasy chorych dla otrzymania pomocy i lekarstwa. (bip)

## Ze sportu.

„Makkabi” — Ł. K. S. (3 : 3) (1 : 1).

Wczorajsze zawody pomiędzy powyższymi drużynami zgromadziły na boisku sportowym D.O.K. około 6.000 widzów, żądnych pięknej gry i emocji.

Niestety, tak nie było, z powodu decydującej przewagi Ł.K.S., który jednak nie potrafił jej wyzyskać, dzięki systemowi gry, jaki goście — przeszedszy pod tym względem kilkoletnią praktykę — w obronie własnej świetności zastosowali. Kilka wypadów „Makkabi” wystarczyło do uzyskania 3 punktów, na które Ł.K.S. zmuszony był w zamurowaną przez gości bramkę, w celu wyrównania, przez całe 90 minut „strzelac”.

Do niepowodzenia zawodów przysłużyło się również w wysokim stopniu niezdecydowanie sędziego, który na ustawiczne protesty i brak karności ze strony graczy „Makkabi”, nie znalazł żadnego środka.

F. Romanek.

Pogoń — W. K. S. Lublin — 11 : 0 (3 : 0).

Wczorajsze zawody piłki nożnej o mistrzostwo południowej Polski między „Pogonią” (Lwów) a wojskowym klubem sportowym w Lublinie zakończyły się wynikiem 11 : 0 (3 : 0) na korzyść „Pogoni”.

Czarni I — „Lechia” 4 : 0.

Wczorajsze zawody piłki nożnej pomiędzy klubem „Czarni I” i „Lechia” przyniosły w rezultacie wynik 4 : 0 na korzyść „Czarnych I”.

### Ameryka a sowiety.

BERLIN, 3 października. (Pat) „Nev York Herald” donosi z Waszyngtonu: Wczoraj ogłoszono urzędowo, że między Hugstonem a Krasinem nastąpiła oficjalna wymiana zdań w sprawie wysłania do Rosji amerykańskiej komisji rzeczoznawców dla rozpatrzenia spraw gospodarczych Rosji. Departament stanu zaznacza, że mianowanie powyższej komisji nie jest „bynajmniej krokiem do uznania obecnego rządu sowietów.

7-mio kl. Prywatna Szkoła Powszechna MARJI

WESOŁKÓWNY

ul. Piotrkowska Nr. 84

przyjmuje chłopców i dziewczynki od lat 7 i gruntownie przysposabia do szkół średnich. Lekcje w oddz. IV i V w godz. pop. Przy szkole Zakład Freblowski z ogrodem.

Zapisy, informacje od 9 do 1. 12070—2

Prof. Feliks Halpern powrócił Sienkiewicza 10.

Zapisy na lekcje wyższej ary fortepianowej od 11—1 i od 2—4 po poł. 000—3

Właścicielka Pracowni Kapeluszy Damskich Kazimiera Wasilewska wznowila pracę.

Łódź, ul. Andrzeja 56, m. 9 fr

Czytajcie „Kurjer Wieczorny”

Kupujcie bilety skarbowe BILET SKARBOWY

to rachunek bieżący w kieszeni.

# Obcasy Gumowe BERSON



**BERSON - KAUCZUK**

Skład fabryczny: **Łódź, Dzielna № 14, róg Wschodniej.**

## OBWIESZCZENIE.

Magistrat m. Łodzi podaje do wiadomości, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu pismem do Włodźstwa Łódzkiego z dnia 30 sierpnia 1922 r. L. dz. S. M. 4653 zatwierdziło uchwalone przez Radę Miejską m. Łodzi w dniu 1 lipca 1922 r. następujące stawki podatku od lokali:

a) za mieszkania przy rocznym komornem lub wartości czynszowej:		
od mk. 200.—	do mk. 500.—	— 50 proc.
.. 500.—	.. 1000.—	.. 75 "
.. 1000.—	.. 3000.—	.. 100 "
.. 3000.—	.. 5000.—	.. 200 "
.. 5000.—	.. 10000.—	.. 300 "
ponad .. 10000.—		.. 400 "
b) za lokale przemysłowo-handlowe i inne ubikacje przy rocznym komornem lub wartości czynszowej:		
od mk. 2000.—	do mk. 5000.—	— 25 proc.
.. 5000.—	.. 10000.—	.. 30 "
.. 10000.—	.. 20000.—	.. 75 "
.. 20000.—	.. 30000.—	.. 100 "
.. 30000.—	.. 50000.—	.. 125 "
.. 50000.—	.. 100000.—	.. 150 "
ponad .. 100000.—		.. 200 "

W roku 1922 pobiera się podatek w wymiarze 8-krotnym powyższych stawek.

Sposób poboru podatku od lokali reguluje dział IV rozporządzenia wykonawczego z dnia 29 kwietnia 1922 r. do ustawy o zasileniu finansów miejskich z dnia 17 grudnia 1921 r. (Dz. Ust. Rzeczyp. Polsk. № 34 1022 poz. 294 i Dz. Ust. Rzeczyp. Polsk. № 21 1922 poz. 6).

Podatek od lokali na rzecz kasy miejskiej m. Łodzi wchodzi w życie w dwa miesiące od daty niniejszego obwieszczenia.

Łódź, dnia 1 września 1922 r.

**Magistrat m. Łodzi.**

Prezydent (—) w. z. Szadjan.

079—1

# C. i A. Nowaccy

Berlin W. 50, Regensburgerstr. 25,

polecają **nowe i używane** w dobrym stanie **OBRABIARKI, AUTOMATY, NARZĘDZIA, MASZYNY DO OBROBKI DRZEWA, TRAKI I CAŁE URZĄDZENIA TARTAKOW, SILNIKI ELEKTRYCZNE.**

987—1

Ekspozycja w Łodzi, ul. Pomorska 34.

## Przyjmujemy zapisy

na kursa buchalterji i ekonomji politycznej, introligatorski, matematyki i języków angielskiego i francuskiego.

Zgłoszenia przyjmuje Sekretariat Informacyjny Y. M. C. A., Piotrkowska 243. 12064—1

## Vacuum Oil Company Sp. Akc. Czechowice,

poszukuje dla rejonu **Łódź** i okolicy rutynowanego, poważnego **PRZEDSTAWICIELA**

z dobrymi znajomościami technicznymi, za stałą płacą, prowizją i zwrotem kosztów podróży. Wymagane jest wyłączenie się dla firmy. Ubiegający się musi mieć pomieszkowanie w Łodzi. Poniżej wprowadzeni w kołach przemysłowych mają pierwszeństwo. Zgłoszenie wyczerpujące z podaniem przebiegu życia, znajomości języków, jakoteż pierwszorzędnych referencji należy skierować do administracji dla „V. O. C. S-ka Akc.“ 119—2

## Skład szyb okiennych

**H. KRÓLA, Piotrkowska 3—Zachodnia 36.**

zawiadamia Sz. Klientów, iż na nadchodzący sezon opatrzone zostały skład mój w wielki wybór szkła. 12013—3

**Sprzedaje detalicznie, jak hurtowo.**

## 8-mio klas. Gimnazjum Realne Żeńskie

### L. SIENNICKIEJ

Piotrkowska 157.

**Wł. Eugenja Krygierowa.**

Zapisy przyjmuje kancelaria szkoły codziennie od godz. 9—1 po poł. 118—8

## Podziękowanie.

Lekarzowi weterynarii, kpt. **P. Ajlikowi**, właśc. kliniki dla chorych zwierząt przy ul. Al. L-go Maja № 70-72, za uratowanie naszego chorego konia i poniesione trudy składamy niniejszym podziękowanie. 026—2

**Sztajberg, Śpiewak i S-ka.**

## Okazja! NA RATY Okazja!

wydaje suknie damskie najnowszych fasonów. Przyjmuje również obstatunki z własnego i powierzzonego materiału. **Pracownia sukien i Kostjumów „Barbara“ Kilińskiego 39, m. 10. 133—1**

## 2 pokoje z kuchnią

i przedpokojem, słoneczne, na I-em piętrze, z elektrycznym oświetleniem zamienionym na takie mieszkanie ewent. na jeden pokój z kuchnią z gazowym oświetleniem. Dowiedzieć się można: Gazownie Miejskie, pokój № 9. 2082—1

## BRYLANTY,

perły, złoto, srebro, zegarki i różną biżuterję kupując płacę najsumienniej. 328—0

**Sklep jubil. A. Hershkorn, Cegielińska 37, róg Piotrkowska**

## Brylanty,

złoto, srebro, perły, diamenty, zegarki, stare zęby, różną biżuterję kupując. Płacę największe ceny. 821—5

**Konstantynowska 7, pr. ofic., I p., Milich.**

## Pracownia KOŁDER

oraz 839—1

**Przeróbka Starych Kołder**

**B. LANDAU, Konstantynowska № 10.**

## Ważne dla Pań!

Niniejszym zawiadamiam Sz. Panie, że po długoletniej praktyce w pierwszorzędnych pracowniach otworzyłem pracownię kostjumów i palt. Robotę wykonuję starannie, elegancko, podług ostatnich francuskich modeli. Przyjmuje futrzane roboty. Ceny umiarkowane.

**M. KARPINSKI, Cegielińska 49. 11628—1**

## Maszyny do pisania

(kupno, sprzedaż, naprawa)

**TAŚMY, KALKI etc**

**Amerykańskie meble biurowe**

POLECA

**A. Chasins, Łódź, Wólczajska 37**

(róg 6-go Sierpnia). 11261—4

## Szkoły Gimnastyki rytmicznej

(system Daleroze'a)

## H. Paszke-Folakowej

w Warszawie i Łodzi (Siemkiewicza 35, ofic. I p.)

(przydzielone Depart. Kultury i Sztuki Min. W. R. i O. P.)

Przedmioty nauczania: technika ciała gimnastyka rytm., plastyka, solfergio, improwizacja. Początek lekcji 4 września. Zapisy (dzieci płci obojga i osób dorosłych) i informacje od 28 sierpnia w poniedziałek, środy i soboty od 5—7

Czynne są kursy przygotowawcze I, II i ostatni. (W tym roku szkoła wydaje pierwsze świadectwa.) 385—

## Szkoła freblowska i początkowa

### M. Rozentalówny

**Pańska № 9.**

Przyjmuje dzieci od lat 4—7. Kancelaria czynna od 11—1 i od 4—6 po poł. Zajęcia rozpoczynają się 5 września. 11891—2

## Dr. Tadeusz Skibiński

Chor. kobiece i akuszerja.

Przyjmuje 5—6 pp. **Piotrkowska 175 567—4**

## Choroby skórne i weneryczne

### Dr. Lewkowicz

Konstantynowska 12. od 9—11 i od 6—8. Pańle od 6—8 617—15

## Lecznica chorób zębów

Lekarza-Dentysty

### H. PRUSS

145 Piotrkowska 145

Plombowanie, wprawianie zębów: 70—6

Opłata podług taksy.

## Dr. I. Silberstein

Choroby skórne i weneryczne

### ZIELONA nr. 11

Przyj. od 12—3 i 7—8 w. Pańle 3 i pół do 4 i pół. Niedziela: od 9—2 pp. 12073—12

## Dr. med. M. Skłodowska-Felauer

Choroby kobiece i akuszerja

Przyjmuje od 3 i pół do 5 i pół

### Zamenhola Nr. 1.

Dr. MARJA

### Łożetów-Lewinsonowa

Chor. weneryczne i skórne (dla kobiet i dzieci)

Godz. przyj. od 5—8 pp. **Cegielińska 6. WUZ 22/11-21 11806 21**

## Dr. Bolesław Kon

Choroby uszu, nosa, gardła i chirurgiczne.

Godz. przyj. 12—1 i od 4—7 w. **Piotrkowska 113. 11303—20**

## Powrócił

### Dr. L. Prybucki

Choroby skórne, włosów, weneryczne i moczopłciowe. 029-16

Leczenie światłem (Lampa kwarcowa).

### Zawadzka № 1.

Przyjmuje od 8—1 i od 5 do 5. Dla pan od 4—5.

## Panny,

które mają chęć nauczyć się **dentystyki**, mogą złożyć oferty do adm. „Głosu“ pod „Dentysta“ 050—2

## Leçons de français

çais théorique, pratique.

**Piotrkowska № 86 m. 7. —10**

## Zaginął

duży pies wiloczy rasy. Uprasza się oddać za wynagrodzeniem do T. Gutmana, Dzielna № 9. 060—2

## Stenotypistka

biegła w polsko-niemieckiej korespond. poszukiwana. Of. proszę złożyć w adm. „Głosu“ pod „N. 63“ 052—3

## Samodzielny

elektromonter oraz samodzielny pomocnik montera poszukiwani do biura „Silnik“, Piotrkowska 88. 025—1

## Zaraz do sprzedania

na Górnym Śląsku **3 drukarnie i 2 księgarnie**

Władomosi: Częstochowa, III Aleja 57, J. GH. 097—2

## Młody człowiek, lat 25, z handlu hurtowego

### CHEMIKALJAMI i Barwnikami Anilinowymi

w Łodzi, z 9-letnią, nieprzerwaną praktyką i obszernymi wiadomościami we wszystkich działach tej branży, ze znajomością języka polskiego i niemieckiego, buchalterji, korespondencji oraz doświadczony w prowadzeniu ożywionego eksportu, z dobrymi referencjami **poszukuje posady.** Łaskawe oferty do Adm. „Głosu“ pod „Eh. 25“ 2047—3

## Chcesz czytać

### zajmujące książki?

A więc nie zwlekaj i zapisz się zaraz do CZYTELNI NOWOSCI

**Alfreda Straucha** ul. Dzielna 1. 14.

Wielki wybór książek w językach polskim, niemieckim, francuskim i rosyjskim. Abonament wynosi 800 mk. miesięcznie.

## Cudowny środek

wynaleziony w 1922 r. przez polkę wychowaną w Ameryce na porost włosów p. n. „Odrostowos“ „Odrostowos“ zapobiega wypadaniu, niszczy łupież, tłuszczy włosy i powoduje piękny bujny porost włosów—zachowując jednolity kolor.

„Odrostowos“ wywołuje odrost włosów nawet u zupełnie łysych.

Środek ten jest zbadany przez lekarzy, opatentowany i zarejestrowany.

Poleca firma „Mery“ Warszawa Krucza № 29, m. 9. W Łodzi dostać można tylko w firmie M. Staroński, Piotrkowska 47.

Cena butelki 1250 mk. i 2500 Dla biuroczych hartem odstępować rabat. 852-1

## Ofiarowania drobne

### Nauka i wychowanie.

(Za wyraz 30 mk.)

Angielski, francuski. Zapisuje się na kursa wieczorowe Amblard i Deb „Linguarum Schola“ Piotrkowska 120. Pierwszorzędne zakłady typu Berlitz. 778—20—n

Nauczycielka—studentka wydz. filozof. udziela lekcji. Specjalność: literatura polska. Wiadomość: Wólczajska № 62, m. 5. 055—2—n

### Kupno i sprzedaż.

(Za wyraz 45 mk.)

Kupuję meble, dywany, garderobę, futra, maszyny do szycia. Płacę najlepiej! Wajnsch, Benedykta 19. 423—15—k

Do sprzedania 4 maszyny do wyrobu tasiemki klajonych, ul. Miłsza 36. 849—3—k

Sprzedam otomanę pińczową. Szosa Pabjanicka 20, Kubiaki. 11951—3—k

Sprzedam urządzenie—sklepowe. Radwańska 19 miesz. 6. 002—3—k

### Posady i prace.

(Za wyraz 30 mk.)

poszukuje posady buchalterki, pomocnicy buchaltera, ewent. innej posady biurowej. Posiadam, dobre świadectwa. Zgadzam się na wyjazd. Oferty do „Głosu“ sub „Wyjazd“. 896—3—pp

### Zaopiarowane.

(Za wyraz 40 mk.)

potrzebne nauczycielki domowe, konw. fr., niemiecka, muzyka; freblanki z praktyką, bony tylko z dobrymi świadectwami. Biuro Sekowskiej Przejazd 14. 797-3-zp

potrzebne dwie panny. Jedna zdolna medystyka do kapeluszy, oraz druga sprzedawczynią biżuterii i towarów, wiadająca polskim i niemieckim. Piotrkowska № 117, m. 15, u Bortuera, od 9—10 w. 18-1-pz

potrzebna służąca. Cegielińska 33, cukiernia Kornbrat. 995—1-pz

## Doniesienia rozmaite.

(Za wyraz 40 mk.)

Kuszerka Pipikowa przyjmuje zamówienia pań miejscowych i przyjezdnych. Piotrkowska № 182. 11851—10—d

Kuszerka E. Kozakiewicz. Cegielińska 8. Masaze. 000-0

Pierwszorzędne Biuro Nauczycielskie F. Sekowskiej, Przejazd 14. poleca z chlubenymi świadectwami: nauczycielki domowych i do szkół, freblanki, ochotniczki, wychowawczynie do starszych i noworodków, bony z szyciem, krawcowe, gospodynie, kasjerki i sklepowe, bufetowe, rzadców w rolnych, pomocników, ogrodników, lokal 798—5-d

## Zagubione dokumenty.

(Za wyraz 20 mk.)

Goldberg Sals zgubiła dowód osobisty, wyd. w Łodzi. 089—3—z

Heine Artur zgubił paszport niemiecki oraz kartę powołania roczn. 1902. 983—3—z

Wiśniewska Marja zgubiła paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 970-3-z

Winklow Anna zgubiła paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 982-3-z

Moszyński Władysław zgubił kartę powołania s. r. 1902, wyd. w Tomaszowie. 076—1-z

Szeffler Eliza zgubiła paszport polski, wydany w Łodzi. 005—3—z

Stibemu Wilhelmowi skradziono tymczasowy dowód osobisty i kartę odroczenia, wyd. w Łodzi. 085—3—z

Tempelhof Maier Wolf zgubił tymczasowy dowód osobisty, wydany w Łodzi. 104—3—z

Zaginął paszport niemiecki rodzinny, wydany w Łodzi, na imię Kazimierza, Stanisława i Bronisława Wiśniewskich. —3—z

## Dr. S. KANTOR

Specjalista chorób wenerycznych, skórnych i moczopłciowych.

Leczenie promieniami Röntgena i światłem.

**Piotrkowska № 144, róg Ewangelickiej.**

Godz. przyjęcia od 8—2 r. 5—9 pp. Dla pan 6—8 p.p. 11753—1

## PRENUMERATA

Miesięcznie M. 1.260.—, Kwartalnie Mk. 3.750.—. Za odroczenie dopłaca się Mk. 100.— miesięcznie. Prenumerata przez pocztę miesięcznie Mk. 1.560.—, Kwartalnie 4.050.—, Za rocznicę Mk. 2.000.— miesięcznie.

## OGŁOSZENIA:

ZWYCZAJNE: 100 mk. za wiersz nonparelly jednostopniowy. NADSZYBANE: przed tekstem 250 mk. w tekście 300 mk. po tekście 200 mk. za wiersz nonparelly (str. 5 spacji). NESZYBANE: 100 mk. za wiersz wiersz wiersz. Zarejestrowane i zamieszkiwane po mk. 10.000 po tekście ogłoszenia zamieszkiwane obli. Cenne są o 50 procent, zaś firma zamieszkiwane o 100 procent, drukiem od siebie. Ogłoszenia w wydaniach niedzielnych i świątecznych 25 proc. drożej. Za termin. denkwana ogłoszeń i ofiar administracja nie odpowiada